

UNIVERZITA
MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI

Luboš Elexa, Petra Gundová

ZBIERKA PRÍKLADOV Z FINANČNO- EKONOMICKEJ ANALÝZY PODNIKU

 BELIANUM

2019

Obsah

ÚVOD	4
1. METODOLÓGIA FINANČNO-EKONOMICKEJ ANALÝZY A KVANTIFIKÁCIA DETERMINUJÚCICH ČINITEĽOV V ANALÝZE PODNIKU.....	5
2. FINANČNÁ ANALÝZA EX-POST.....	17
3. ANALÝZA OBJEMU VÝROBY A TRŽIEB	31
4. ANALÝZA VÝSLEDKU HOSPODÁRENIA A CASH FLOW	45
5. ANALÝZA DLHODOBÉHO MAJETKU PODNIKU	59
6. ANALÝZA OBEŽNÉHO MAJETKU PODNIKU	65
7. ANALÝZA EKONOMICKÝCH INFORMÁCIÍ O PRACOVNÝCH SILÁCH	75
8. ANALÝZA NÁKLADOV	87
9. ANALÝZA POSTAVENIA PODNIKU NA TRHU	99
10. FINANČNÁ ANALÝZA EX-ANTE	113
11. RIEŠENIA PRÍKLADOV	123

ÚVOD

Finančno-ekonomická analýza v súčasnosti predstavuje dôležitý nástroj riadenia podniku. Uskutočňovanie finančno-ekonomickej analýzy na pravidelnej báze, ako aj predikcia finančného zdravia do budúcnosti umožňuje identifikovať silné a slabé stránky podniku. Na základe zistených ohrození podnik môže uskutočniť ozdravné opatrenia s cieľom znížiť alebo úplne eliminovať jeho finančné problémy v budúcnosti.

Predložená publikácia obsahujúca súbor praktických príkladov je primárne určená pre študentov predmetu Finančno-ekonomická analýza podniku 1, ktorý je vyučovaný na bakalárskom stupni štúdia v študijnom programe Ekonomika a manažment podniku na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Štruktúra zbierky príkladov plne zodpovedá obsahu predmetu Finančno-ekonomická analýza podniku 1. V jednotlivých príkladoch je dôraz kladený najmä na interpretáciu dosiahnutých výsledkov a prepojenie jednotlivých celkov.

Publikácia obsahuje jedenásť kapitol, ktoré na seba logicky aj obsahovo nadväzujú. Prvá kapitola je venovaná metodológii finančno-ekonomickej analýzy so zameraním najmä na prezentovanie rôznych metód, ktoré môžu byť využité v rámci kvantifikácie vplyvu determinujúcich činiteľov. Následne nadväzuje finančná analýza ex-post na základe pomerových ukazovateľov, ktoré sú v podnikateľskej praxi najčastejšie využívané. Keďže v rámci pomerových ukazovateľov je možné pracovať so širokým spektrom ukazovateľov, v predloženej publikácii uvádzame iba výpočet a interpretáciu základných typových reprezentantov. V tretej kapitole je priblížená praktická aplikácia analýzy objemu výroby a tržieb, po ktorej nasleduje analýza výsledku hospodárenia a cash flow v štvartej kapitole. Analýze dlhodobého majetku sa venuje piata kapitola. V rámci analýzy obežného majetku (šiesta kapitola) sa zameriavame najmä na analýzu zásob prostredníctvom indexov. Problematika analýzy pracovných síl je priblížená v siedmej kapitole. V rámci analýzy nákladov (ôsma kapitola) zobrazujeme predovšetkým vývoj a zmenu priemerných a celkových nákladov prostredníctvom tzv. indexnej metódy. Pre podnik je veľmi dôležité zistiť a posúdiť jeho postavenie voči konkurentom, resp. celkovo na trhu, na ktorom pôsobí. Práve preto je deviata kapitola venovaná metódam, ktoré môžu byť využité na analyzovanie postavenia podniku na trhu. Desiata kapitola publikácie sa zaoberá predikovaním finančnej situácie podniku prostredníctvom vybraných metód finančnej analýzy ex-ante. V poslednej kapitole uvádzame výsledky neriešených príkladov.

Pevne veríme, že predložená publikácia bude slúžiť ako vhodná učebná pomôcka a pomôže študentom lepšie porozumieť problematike finančno-ekonomickej analýzy podnikateľského subjektu.

Autori

1. METODOLÓGIA FINANČNO-EKONOMICKEJ ANALÝZY A KVANTIFIKÁCIA DETERMINUJÚCICH Činiteľov v ANALÝZE PODNIKU

Predložená kapitola sa venuje metodologickému aparátu finančno-ekonomickej analýzy podniku. Dôraz je kladený najmä na kvantifikáciu determinujúcich činiteľov pri analýze podniku na základe rozdielovej metódy, metódy reťazovej substitúcie, logaritmickkej a funkcionálnej metódy.

1.1. Riešené úlohy

Príklad 1.1.1.

Pri troch vyrábaných typoch výrobkov máme k dispozícii nasledovné údaje týkajúce sa individuálnych a súhrnných nákladov, výstupov a náročnosti výroby.

Tabuľka 1 Vstupné informácie

	A	B	C
<i>Cena</i>	500,-	400,-	220,-
<i>Variabilné náklady</i>	250,-	150,-	80,-
<i>Výrobná réžia</i>	300 000,-		
<i>Odbytová réžia</i>	95 000,-		
<i>Objem výroby (v ks)</i>	300	300	1500
<i>Zisková prirážka (v %)</i>	20	15	25
<i>Norma času (v min.)</i>	30	20	10

Úlohy:

- na základe výroby výrobkov A, B, C a údajov z predchádzajúcej tabuľky identifikujte príklady uplatnenia klasifikačnej, vzťahovej a príčinnej (kauzálnnej) analýzy, ak sa výrobná réžia kalkuluje na základe výšky celkových variabilných nákladov a odbytová réžia pomerom (2 : 1,5 : 1,25),
- demonštrujte možnosti využitia základných matematických, štatistických a grafických metód,
- zostavte model kalkulačného vzorca a model podnikového výsledku hospodárenia,
- uved'te príklady základných typov podnikových ukazovateľov.

Riešenie:

a1) Klasifikačná analýza sa uplatňuje pri triedení skúmaného javu, aby sa naplnila podstata analýzy, t. j. rozloženie objektu na parciálne zložky. Uvedený príklad umožňuje vzhľadom na tri položky (A, B, C) klasifikovať všetky absolútne ekonomické ukazovatele prostredníctvom ich podielu na celkových výnosoch, nákladoch alebo zisku (v %). Rovnako tak je možné samostatne klasifikovať výrobky z hľadiska jednotlivých druhov

nákladov. Okrem absolútnych ukazovateľov by sme rovnako postupovali aj v prípade relatívnych ukazovateľov, ktoré budú spomenuté v úlohe d).

Tabuľka 2 Výpočet podnikových absolútnych ukazovateľov

Výrobky	A	B	C	Spolu	Postup výpočtu
Výnosy	300 000	240 000	480 000	1 020 000	Výnosy = cena x množstvo
VN (spolu)	75 000	45 000	120 000	240 000	VN = variabilný náklad x množstvo
Výrobná réžia	93 750	56 250	150 000	300 000	Výrobná réžia sa kalkuluje na základe podielu variabilných nákladov jednotlivých výrobkov na celkových variabilných nákladoch (31,25 %, 18,75 %, 50 %).
Odbytová réžia	80 000	60 000	50 000	190 000	Podiel výrobkov A, B, C na odbytovej réžii bol stanovený presne: 2 : 1,5 : 1,25
Náklady	248 750	161 250	320 000	730 000	Náklady = VN + VR + OR
ZISK	51 250	78 750	160 000	290 000	Zisk = V - N
Zisková prirážka	0,206	0,488	0,5	-	ZP = podiel zisku z celkových nákladov

a2) Vzťahová analýza skúma stav a vývoj určitého javu v súvislosti s existenciou alebo vývojom iného javu, vrátane možnej kvantifikácie týchto vplyvov, čoho vhodným príkladom je regresná a korelačná analýza, prípadne v zjednodušenej podobe matematické rovnice. V našom prípade je napr. objem výnosov priamo ovplyvnený cenami výrobkov a vyrábanými množstvami.

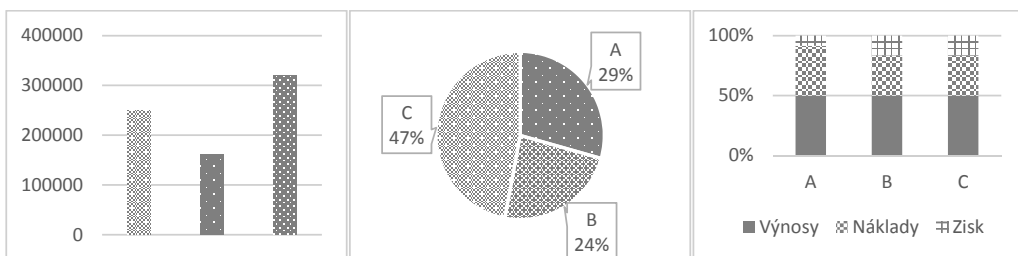
a3) Príčinná analýza identifikuje príčiny vzniku alebo zmeny určitého javu, čo v aplikácii smerom do minulosti pomáha identifikovať pozitívne a negatívne vplyvy interných alebo externých faktorov pôsobiach na podnik, následná aplikácia smerom do budúcnosti umožňuje minimalizovať negatívne a maximalizovať pozitívne efekty. Pokiaľ v predchádzajúcom období podnik dosiahol hrubý zisk vo výške 350 000,- €, príčinou poklesu na aktuálnu úroveň 290 000,- € mohli byť viaceré faktory, napr. ceny, náklady, vyrobené a predané množstvo, zisková prirážka a pod. Rovnako tak aj faktory, ktoré sú merateľné ťažšie, napr. kvalita riadenia, imidž značky, úroveň marketingových aktivít, kúpna schopnosť zákazníkov a pod. Úlohou analytika je identifikovať faktory pôsobiace na skúmaný jav, zbierať údaje o nich, na základe dostupných metód kvantifikovať ich vplyv a poskytnúť odporúčania do budúcnosti.

b1) Matematické metódy majú vzhľadom na kvantitatívnu povahu finančno-ekonomickej analýzy široké uplatnenie (na rozdiel napr. od marketingovej analýzy). Finančná a ekonomická analýza sa realizuje prostredníctvom používania rôznych

podnikových ukazovateľov a modelov, ktorých výpočet (výsledok hospodárenia = výnosy – náklady), vývoj ($\Delta V = V_1 - V_0$), štruktúra (vzájomný pomer nákladov výrobkov $A : B : C$), závislosť ($N = FN + v_n \times Q$) a iné väzby sú založené práve na základných matematických operáciách.

b2) Štatistické metódy sa využívajú predovšetkým pri zhromažďovaní, spracovaní a interpretácii údajov a v najjednoduchšej podobe sa uplatňujú v rámci tzv. deskriptívnej štatistiky (napr. súčet, % podiel, stredné hodnoty ako priemer, medián, modus, štandardná odchýlka a pod.). Svoje využitie však nachádzajú aj iné metódy tzv. matematickej štatistiky, ako je testovanie hypotéz, pravdepodobnosti (napr. úpadku podniku) alebo rôzne formy štatistického modelovania (napr. vývoj tržieb, marketingových výdavkov, časové rady).

b3) Grafické metódy majú oproti predchádzajúcim metódam výhody v jednoduchšej aplikácii, na druhej strane slúžia na prezentovanie a vizualizáciu údajov spracovaných aj pomocou matematicko-štatistických metód. Rozhodujúcim faktorom pri ich aplikácii je typ štatistického znaku a cieľ, ktorý pri vizualizácii sledujeme. Napr. stĺpcové grafy prezentujú nominálne údaje a slúžia najmä pre účely porovnávania, čiarové grafy zobrazujú dlhodobé trendy. Koláčové grafy prezentujú štruktúru sledovaného javu, bodové grafy znázorňujú závislosti alebo trendy.

Graf 1 Vývoj celkových nákladov, štruktúra výnosov, štruktúra podnikových výstupov

c1) Matematicko-štatistické modely slúžia na prezentovanie a následnú analýzu skúmaného objektu. Mnohé z nich vo finančno-ekonomickej analýze vychádzajú z existujúcej ekonomickej teórie, iné sú založené na konkrétnych podmienkach skúmaného podniku a uskutočnenej vzťahovej analýzy (vzťahy medzi prvkami analyzovaného objektu). Model založený na kalkulácii nákladov, resp. ceny môže vychádzať zo základných teoretických východísk (priame náklady + nepriame náklady), zároveň však môže brať do úvahy rôzne odlišujúce faktory (trh, sezóna, zákazník, zľava a pod.). Všeobecný model kalkulácie ceny vo výrobe tak môže vyzeráť napr. nasledovne:

$$\text{cena} = (\text{priamy materiál} + \text{priame mzdy} + \text{ostatné priame náklady} + \text{výrobná réžia} + \text{správna réžia} + \text{odbytová réžia}) \times (1 + \text{obchodná marža}) \times (1 + \text{sadzba DPH})$$

alebo $\text{cena} = \text{náklady} + \text{zisková prirážka}$

Analýzou vplyvu determinujúcich činiteľov môžeme zistiť, ktoré faktory ovplyvnili ceny pozitívne, ktoré negatívne a najmä v akej výške (resp. ako by ich ovplyvnili, keby sme dosadzovali plánované/budúce zmeny).